

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi merityöaikalain 17 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi merityöaikalain säännöstä, joka koskee työn järjestämistä aluksella kahteen vuoroon. Nykyisen säännöksen mukaan työ voidaan järjestää kahteen vuoroon ainoastaan alle 500 bruttorekisteritonin aluksilla. Säännös on ehdoton ja siitä voidaan poiketa vain valtioneuvoston myöntämällä poikkeusluvalla.

Huhtikuun 1 päivänä 1984 tuli voimaan asetus aluksen miehityksestä ja laivahenkilökunnan pätevydestä, jonka soveltaminen on osittain riippuvainen merityöaikalain säännöksistä ja valtio-

neuvoston myöntämistä poikkeusluvista. Esityksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa mainittu asetus ja merityöaikalaki siten, että kaksivuorotyö sallittaisiin paitsi alle 500 rekisteritonin aluksilla myös aluksilla, joiden bruttovetoisuus on vähintään 500 rekisteritonin mutta alle 1 600 rekisteritonin. Kaksivuorotyö jälkimmäiseen ryhmään kuuluvilla aluksilla olisi kuitenkin sallittu vain jos siitä on sovittu työehtosopimuksessa.

Laki on tarkoitus saattaa voimaan heti kun eduskunta on sen hyväksynyt.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Merityöaikalain (296/76) 17 §:n mukaan voidaan työ aluksella, jonka bruttovetoisuus on vähemmän kuin 500 rekisteritonin, järjestää kaksivuorotyöksi. Merityöaikalaisissa vuorotyöllä tarkoitetaan lain 3 §:n mukaan työtä, joka on jaettu vahtivuoroihin. Toisin sanoen kaksivuorotyö tarkoittaa kaksivahtijärjestelmää, jossa kaksi henkilöä on vahdissa vuorotellen ympäri vuorokauden ja heidän työajakseen muodostuu tällöin säännöllisesti 12 tuntia vuorokaudessa.

Merityöaikalaisissa 12 tunnin säännöllinen vuorokautinen työaika oli yleisesti voimassa vuoteen 1961. Kun 8 tunnin säännöllinen työaika muutettiin voimaan vuonna 1961 merityöaikalain (409/61) mukaisesti, se ei kuitenkaan käytännössä koskenut alle 500 rekisteritonin aluksia. Toisaalta jo vuoden 1961 merityöaikalaisissa samoin

kuin voimassa olevassa merityöaikalaisissa säädettiin, että korvaus kaksivuorotyöstä aiheutuvasta ylimääräisestä työstä voitiin sopia työehtosopimuksessa.

Uusi asetus aluksen miehityksestä ja laivahenkilökunnan pätevydestä (250/84) tuli voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1984. Asetuksen mukaan voidaan lähi- ja Itämeren liikenteessä käyttää miehitystä, joka merkitsee tietyissä tapauksissa kaksivuorotyötä myös alle 1600 rekisteritonin aluksilla. Asetuksen soveltaminen tältä osin on voimassa olevan merityöaikalain mukaan ulkomaanliikenteessä mahdollista vain valtioneuvoston merityöaikalain 16 §:n nojalla myöntämällä poikkeusluvalla.

Vuorokautisen työajan piteneminen 12 tuntiin merkitsee huomattavaa rasituksen lisääntymistä verrattuna normaaliin 8 tunnin työaikaan. Tämän vuoksi tähän mennessä tehdyissä merenkulun työmarkkinajärjestöjen välisissä sopimuksissa

on sovittu lisättäväksi vastaavasti vapaa-aikaa maissa.

Tällaisia sopimuksia on tehty silloin, kun valtioneuvosto on merityöaikalain 16 §:n nojalla myöntänyt lain 17 §:ää koskevan poikkeuslupan. Voimassa olevissa sopimuksissa on pääsääntöisesti edellytetty, että kaksivuorotyössä noudatetaan 1:1 vuorottelujärjestelmää.

Myös alusten koko ulkomaanliikenteessä on jatkuvasti kasvanut. Tästä syystä ja edellä mainitun asetuksen johdosta on merityöaikalain 17 §:ssä säädetty 500 rekisteritonnin raja osoitautunut epätarkoituksenmukaiseksi, minkä vuoksi ehdotetaan luovuttavaksi poikkeuslupamenettelystä näiden alusten osalta. Esityksen mukaan kaksivuorotyön järjestäminen sallittaisiin bruttovetoisuudeltaan vähintään 500 mutta alle 1 600 rekisteritonnin aluksilla, jos siitä on sovittu työehtosopimuksessa.

Esitys edellyttää, että työehtosopimus, jolla määritellään kaksivuorotyön sallittavuus, sisältää myös ylityön korvaamista koskevat määräykset. Ellei työehtosopimuksessa voida sopia ehdoista, joilla lisääntyneen työajan aiheuttama rasitus korvataan esimerkiksi pidennetyllä vapaa-ajalla

maissa, ei kaksivuorotyötä voida näillä aluksilla soveltaa.

Asia on käsitelty merimiesasiain neuvottelukunnassa ja ehdotus on laadittu neuvottelukunnan yksimielisen esityksen mukaisena.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole julkistaloudellisia vaikutuksia, koska valtion ja kuntien alukset ovat työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain (248/82) alaisia.

3. Voimaantulo

Laki on tarkoitus saattaa voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun eduskunta on sen hyväksynyt.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

merityöaikalain 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 9 päivänä huhtikuuta 1976 annetun merityöaikalain (296/76) 17 § näin kuuluvaksi:

17 §

Kaksivuorotyö

Tämän lain säännösten estämättä voidaan työaluksella, jonka bruttovetoisuus on vähemmän kuin 500 rekisteritonnia, järjestää kaksivuorotyöksi, jolloin korvauksesta säännöllisen 8 tunnin vuorokautisen työajan ylittävältä osalta voidaan sopia työehtosopimuksessa tämän lain säännöksistä poiketen.

Aluksella, jonka bruttovetoisuus on vähintään 500 rekisteritonnia mutta alle 1 600 rekisteritonnia, voidaan työehtosopimuksessa sopia työn järjestämisestä kaksivuorotyöksi. Myös korvaus säännöllisen 8 tunnin vuorokautisen työajan ylimenevältä osalta on tällöin sovittava työehtosopimuksessa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

Helsingissä 30 päivänä syyskuuta 1985

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri Eeva Kuuskoski-Vikatmaa

Laki

merityöaikalain 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 9 päivänä huhtikuuta 1976 annetun merityöaikalain (296/76) 17 § näin kuuluvaksi:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

17 §

Kaksivuorotyö

Tämän lain säännösten estämättä voidaan työ aluksella, jonka bruttovetoisuus on vähemmän kuin 500 rekisteritonnia, järjestää kaksivuorotyöksi, jolloin korvaus säännöllisen 8 tunnin vuorokautisen työajan ylittävältä osalta voidaan sopia työehtosopimuksessa.

17 §

Kaksivuorotyö

Tämän lain säännösten estämättä voidaan työ aluksella, jonka bruttovetoisuus on vähemmän kuin 500 rekisteritonnia, järjestää kaksivuorotyöksi, jolloin korvauksesta säännöllisen 8 tunnin vuorokautisen työajan ylittävältä osalta voidaan sopia työehtosopimuksessa *tämän lain säännöksistä poiketen*.

Aluksella, jonka bruttovetoisuus on vähintään 500 rekisteritonnia mutta alle 1 600 rekisteritonnia, voidaan työehtosopimuksessa sopia työn järjestämisestä kaksivuorotyöksi. Myös korvaus säännöllisen 8 tunnin vuorokautisen työajan ylimenevältä osalta on tällöin sovittava työehtosopimuksessa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

